

НОВЫ ЧАС

novychas.by

АГУЛЬНАПАЛІТЫЧНАЯ ШТОТЫДНЕВАЯ ГАЗЕТА

«Літаратурная Беларусь»

Стар. 7–18

ISSN 2218-2144



• КУЛЬТУРА • ГРАМАДСТВА • ЭКАНОМІКА
• ЛЮДЗІ • ПАДЗЕІ • ФАКТЫ

9 772218 21440051 2 1024

Пра «прынца» яўрэйскай паэзіі

М. А. Шпелевіч, Б. Е. Ерузаліма
«Я сердцем солнца пью нектар».
Лейб Найдус. К 130-летию со дня
рождения гродненского поэта»
(Гродна: ЮрСаПрынт, 2021. —
284 с.)

З аўсёды радасна, калі ў Горадні выходзіць новая кніга. Гэта сведчыць пра тое, што мясцовы літаратурны працэс жыве. І асабліва значна, калі праз яго адбываецца сувязь мінулых эпох з сучаснасцю.

Мы жывём у складаны і цяжкі час: вакол, не глядзячы на вонкавую квецень і постпех, багата болю і гора. Краіна праходзіць праз пакутлівы перыяд перамен. У айчыннай гісторыі ўжо былі падобныя старонкі, калі шматлікія войны, як чорныя навалы, пракатвалі па зямлі, руйнуючы жыццё цэлых пакаленняў. Але сціхалі страшныя грымоты і вяртаўся мір пад блакіт крывіцкіх нябесаў, і толькі вечная памяць захоўвала для нашчадкаў незабытыя боль тых гаротных падзей.

І літаратура — верная сястра чалавечтва, таксама праходзіла праз свой роксвіт і заняпад. Загараліся новыя імёны, пісаліся шчырыя творы... і зніклі ў бездані часу, каб застацца там назаўсёды ці

нечакана з'явіцца праз стагоддзі і стаць цудоўным адкрыццём для ўсіх аматараў высокага слова.

Калі ў шанюўнага чытача ўзнікне прага здзейсніць вандроўку ў тую сумную даўніну, варта зайсці ў выдавецтва «ЮрСаПрынт» на колішній Брыгіцкай і ўзяць з паліцы кнігу, прысвечаную творчасці гарадзенскага паэта Лейбы Найдуса. Вы ўбачыце якасны друк, арыгінальны дызайн, архіўныя фотаздымкі і, галоўнае, светлыя ўспаміны пра паэта яго блізкіх і сяброў, крытычныя эсы, артыкулы і пераклады вершаў на чатыры мовы тагачаснага Памежжа.

Над выданнем працавала цэлая пляда таленавітых аўтараў і ўкладальнікаў: Марына Шпелевіч, Беньямін Ерузалім, Эсфір Кірзнер, Альжбета Кеда, Ісроэл Янкарасаў, Анатоль Брусевіч, Павел Салаўёў, Андрэй Ціхаміраў і іншыя.

Імя Лейба Найдуса было амаль забытым на Радзіме, зрэдку хто з гарадзенцаў мог адказаць, у чый гонар названая маленькая вуліца ў цэнтры горада. Ідыш, на якой пісаў паэт, знікла, і ва ўсім Наднямонні не засталася ніводнага носьбіта гэтай мовы, дарэчы, адной з дзяржаўных моў былой Беларускай Савецкай Рэспублікі.

І вось імя і творчасць «прынца яўрэйскай паэзіі», як называе Лейба Найдуса

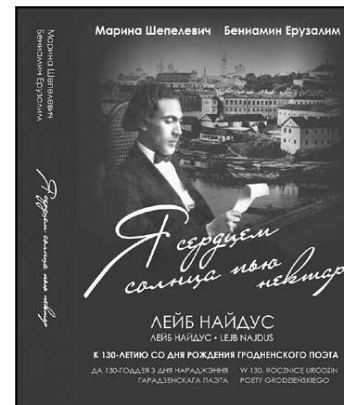
ўкраінская паэтка Валерыя Багуслаўская, вяртаецца з небыцця.

Анатоль Брусевіч у эсе «Пра месца Лейба Найдуса ў беларускай культурнай гісторыі» параўноўвае маштаб яго таленту з Максімам Багдановічам. Пакінем за Брусевічам права на яго параўнанні, бо спадар Анатоль і сам знатны паэт з даведчаным густам. Пагодзімся з тым, што, безумоўна, трагічнасць лёсу аяднае гэтых двух заўчасна памерлых маладых твораў.

«Яго вершы спалілі фашысты, а магілу знішчылі камуністы», — піша пра Лейба Найдуса Андрэй Адлянцік. Нагадаем, што з магілай Максіма Багдановіча, на жаль, таксама не ўсё зразумела.

Ад сябе выдзелім са зместу два творы. Гэта ўспаміны пляменніцы паэта Алены Найдус, што акупаюць нас у ціхае жыццё яўрэйскіх мястэчак і нагадваюць прозу Шалом-Алейхэма. І яшчэ гісторыя сямі перакладаў Брусевіча — важны артыкул для ўсіх знаўцаў паэзіі, дзе імя Лейба Найдуса стаіць побач з імёнамі Віслава Шымборскай, Івана Франка і Аляксандра Блока.

Адразу пасля выхаду кнігі ў Свята-Пакроўскім кафедральным саборы адбылася адна з яе прэзентацый, дзе акрамя многіх выступоўцаў удзельнічаў сямейны дуэт гарадзенскіх бардаў — Паўла і Таццяны Салаўёвых. Спадар Павел і сам



прычыніўся да выдання кнігі ў якасці перакладчыка, а Таццяна спявала песні на вершы Лейба Найдуса не толькі ў перакладах, але нават і на ідыш.

А імя паэта жыве, пакулі чытаюць яго вершы.

Р. S. Хто-небудзь з амерыканскай дыяспары, калі ёсць такая магчымасць, пазнаёме «караля рок-музыкі» і лаўрэата Нобелеўскай прэміі Боба Дылана, бацькі якога паходзілі з адзкіх і літоўскіх яўрэяў, з творчасцю «прынца» Лейба Найдуса. Можна, паважаны мэтр напіша некалькі новых хітоў?

Павел КАСПЯРОВІЧ